

ABSTRAKT

Tato práce sleduje diferenciaci v životním stylu se zaměřením na mezigenerační reprodukci při jeho utváření. Působení tohoto procesu zkoumá v kontextu sociální změny, která v naší společnosti proběhla v období mezi 70. a 90. léty 20. století. Životní styl konceptualizuje jako různé sféry trávení volného času (vysokokulturní, aktivně-společenské mimo domov, domácí/pasivní a sledování televize). Na jejich diferenciaci se podílí značné množství faktorů, které lze obecně vymezit jako psychologické a ekonomické. Sekundární analýza dat z reprezentativních výzkumů kohorty třicetiletých v letech 1993 a 2008 se soustředí především na efekty rodinné socializace. Výsledky ukazují, že efekt stejných sfér volnočasových aktivit rodičů v době socializace je téměř dvakrát větší, než efekt vlastní pozice potomka v dospělosti (vyjádřené jeho socioekonomickým statusem, vzděláním a tím, zda sám vychovává dítě), u sféry vysokokulturních aktivit potomka, zhruba 1,5 krát větší u sféry aktivně-společenských činností a dokonce 7 krát větší u domácí/pasivní sféry volného času. V celkovém podílu však všechny zmíněné faktory vysvětlují varianci ve způsobech trávení volného času jen z necelé třetiny – to znamená, že z více jak dvou třetin vysvětlují diferenciaci volnočasových aktivit faktory jiné, jako třeba osobnostní rysy jedince. Proces utváření životního stylu je tedy zčásti vysvětlitelný na základě mechanismu mezigenerační reprodukce, uplatňovaném skrze socializaci v rodině. Tento mechanismus se projevuje s rozdílnou intenzitou u jednotlivých sfér volného času: nejvýrazněji se projevil na vysokokulturní participaci, následně na aktivitách trávených v domácnosti a jako nejslabší se ukázal u sféry aktivně-společenských činností. Komparace tohoto procesu ve dvou obdobích 70. a 90. let, kdy sledované kohorty dospívaly, ukazuje, že tento mechanismus přetrvává i přes měnící se strukturální charakteristiky společnosti, které se ovšem projevují částečným oslabováním vlivu vlastní sociální pozice v dospělosti na diferenciaci životního stylu.

Klíčová slova: životní styl, volný čas, mezigenerační reprodukce